

W terminie 12-19 września 2010r., Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach we współpracy z Izbą Handlowo – Przemysłową w Gijón zrealizował wizytę studyjną w ramach projektu wymiany doświadczeń pn. „Wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw w dobie kryzysu gospodarczego”. Zasadniczym celem projektu było zdobycie wiedzy na temat hiszpańskich działań interwencyjnych z zakresu wsparcia oferowanego małym i średnim przedsiębiorstwom w sytuacji aktualnej recesji gospodarczej.

W czasie wizyty w Hiszpanii polska delegacja odbyła szereg wizyt w instytucjach oraz organizacjach świadczących usługi szkoleniowe, doradcze, finansowe, które umożliwiły poznanie narzędzi, programów i form wsparcia sektora MŚP.

W wizycie studyjnej udział wzięła 15 – osobowa grupa, reprezentowana przez przedstawicieli organizacji zrzeszających przedsiębiorców, związków zawodowych, organizacji okołobiznesowych, Wojewódzkiego Urzędu Pracy, Śląskiego Urzędu Marszałkowskiego.

Województwo śląskie i Autonomiczny Region Księstwa Asturii¹ to obszary podobne pod względem zachodzących procesów transformacji gospodarczej i realizacji działań nakierowanych na rozwój nowych przedsiębiorstw, szczególnie sektora MŚP (regiony realizują współpracę bilateralną w ramach Porozumienia podpisanego 11.06.2004r.).

Instytucją goszczącą była Izba Handlowo – Przemysłowa w Gijón, która reprezentuje, promuje oraz broni interesów przedsiębiorstw zrzeszonych i zlokalizowanych w miastach Gijón, Carreno i Langreo. Izby przemysłowe w Hiszpanii są, obok administracji publicznej, istotnymi podmiotami promującymi handel międzynarodowy, internacjonalizację działalności małych i średnich firm, a także głównymi dostawcami wsparcia szkoleniowego. Usługi oferowane przez Izbę w Gijón stanowią odpowiedź na szeroki zakres potrzeb zgłaszanych przez sektor biznesu: szkolenia, doradztwo z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej na rynkach zagranicznych, doradztwo ekspertów i wsparcie dla nowo powstałych firm. W prowadzonej działalności Izba zwraca uwagę na takie elementy jak: jakość, komunikacja, nowe technologie, zrównoważony rozwój. Ponadto, usługi kierowane są do tych podmiotów i osób, które wymagają wsparcia szczególnego, tj. sektor małych i średnich firm, handlowcy, osoby

---

¹ Asturia (Księstwo Asturii; hiszp. *Asturias, Principado de Asturias*) jest jednym z 17 regionów autonomicznych w północno – zachodniej Hiszpanii ze stolicą w Oviedo. Inne większe miasta: Gijón, Mieres, Avila, Langreo. Asturia to region przemysłowy, z dominującą rolą przemysłu wydobywczego (złoże węgla kamiennego, rudy żelaza, cynku i ołowiu), a także – przemysł metalurgiczny, maszynowy, chemiczny stoczniowy, włókienniczy, szklarski, spożywczy. Porty morskie w Gijón i Avilés mają istotny wpływ na rozwój gospodarki w regionie. Asturia to także region o dobrze rozwiniętych usługach turystycznych.

samozatrudnione, kobiety przedsiębiorcze, czy młodzież ze zdolnościami przedsiębiorczymi. Izba zarządza kompleksem wystawienniczym Luis Adaro oraz budynkiem kongresowym, dzięki czemu odpowiada na potrzeby sektorowe organizując krajowe i międzynarodowe fora, kongresy gospodarcze, a także spotkania promujące asturiańską gospodarkę. Izba posiada oddziały w miastach: Langreo i Carreno. Strukturę organizacyjną tworzą następujące Wydziały:

- Wydział ds. Programów Europejskich
- Wydział ds. Handlu Krajowego
- Wydział ds. Handlu Zagranicznego
- Wydział ds. Szkoleń
- Wydział ds. Usług Biznesowych
- Wydział ds. Zasobów Ludzkich
- Wydział Prawny
- Administracja
- Obsługa Techniczna
- Wydział ds. Organizacji i Obsługi Targów i Konferencji

Wydział ds. Programów Europejskich odpowiada za wdrażanie projektów w ramach szeregu programów, m.in. Leonardo da Vinci, Interreg IVB, Interreg IVC, serwis informacyjny Europe Direct. Szczególna uwaga poświęcana jest udziałowi Izby w projektach wspierających asturiańską gospodarkę poprzez poszukiwanie nowych modeli rozwoju, promocję współpracy sieciowej, rewitalizację asturiańskich terenów przemysłowych, a także w przedsięwzięciach ukierunkowanych na promocję biznesu i działań innowacyjnych.

Wydział ds. Handlu Zagranicznego organizuje misje handlowe prowadzone przez regionalne przedsiębiorstwa, koordynuje uczestnictwo w międzynarodowych targach, wspiera eksport zagraniczny. Izba z Gijón wraz z pozostałymi 88 hiszpańskimi izbami handlowymi realizuje tzw. Plan Promocji Eksportu, oraz programy i usługi wspierające internacjonalizację przedsiębiorstw. Wydział ściśle współpracuje z pozostałymi podmiotami działającymi na rzecz promocji handlu zagranicznego (np. Asturex, władze Regionu Asturii, FADE, najważniejszym bankiem w regionie – Cajastur). Dodatkowo, odpowiada za działania promocyjne, szkoleniowe oraz informacyjne związane z realizacją handlu zagranicznego. Z zakresu promocji: organizacja misji handlowych, udział w targach i wystawach zagranicznych oraz projektach międzynarodowych. Z obszaru informacji i szkoleń: usługi doradcze i szkoleniowe (prawne, rachunkowość, handel zagraniczny, zarządzanie jakością, zarządzanie zasobami ludzkimi etc.). Decyzja o podjęciu działalności na rynkach zagranicznych pociąga za sobą realizację szeregu działań, m.in. z zakresu analizy otoczenia, ustalenia strategii firmy, zmiany struktury organizacyjnej.

Wydział ds. Szkoleń dostarcza kompleksowej oferty szkoleniowej regionalnym firmom, np. oferta szkoleń językowych, zarządzanie przedsiębiorstwem, administrowanie oprogramowaniem komputerowym, zarządzanie aplikacjami komputerowymi:

- PRACEM 2010/2011: inicjatywa mająca na celu dostarczenie bezpłatnych usług rekrutacyjnych asturiańskim firmom (analiza ofert

aplikacyjnych, poszukiwanie odpowiednich pracowników, możliwość ich przeszkolenia). Osoba poszukująca pracy otrzymuje wsparcie w postaci: doradztwa zawodowego, wsparcia szkoleniowego z zakresu aktywnych technik poszukiwania pracy. Program jest ukierunkowany na wspieranie zatrudnienia odpowiadającego na zapotrzebowanie pracodawców.

- IFSE: usługa dedykowana hiszpańskim firmom, w szczególności nowopowstałym, mająca na celu podwyższenie kwalifikacji pracowników (dzięki uzyskaniu ulg podatkowych oraz możliwości korzystania z pożyczki szkoleniowej).

Wydział ds. Handlu Krajowego odpowiada za dostarczanie usług doradczych i realizację programów nakierowanych na wsparcie lokalnych firm, np.:

- program z zakresu jakości usług – Standard jakości UNE 175001 dla małych firm;

- Fundacja INCYDE – powstała jako rezultat współpracy hiszpańskich izb handlowych, wspiera powstawanie i rozwój przedsiębiorstw – kursy, usługi doradcze, możliwość korzystania z inkubatorów dla utworzonych firm, a także aplikowania o środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wsparcie z zakresu zarządzania dla nowo powstałych firm - finansowanie ze środków EFS (80%) oraz Izby Handlowo – Przemysłowej w Gijón (20%);

- krajowe misje handlowe umożliwiające różnorodnym sektorom zdobycie wiedzy na myśl obowiązujących wymagań rynku czy nowych kontaktów biznesowych – wsparcie finansowe rządu 50% ze strony Izby w Gijón;

- Plan Gastronomiczny dla Turystyki Asturii – promocja lokalnych produktów oraz regionu jako miejsca atrakcyjnego dla turystów;

- Plan „Być i wyglądać” – poprawa konkurencyjności i wzrost sprzedaży detalicznej poprzez promocję wizerunku marki (subsydiowanie do 90%), - specjalistyczne seminaria, których celem jest promocja rozwoju działalności firm, szczególnie sektora MŚP.

Wydział ds. Usług Biznesowych koncentruje się na następujących obszarach:

- nowe technologie – wsparcie rozwoju technologicznego firm, wspieranie modernizacji i technologii informatycznych; bieżące programy: „one business, one website” - żadna firma nie powinna pozostać bez własnej strony internetowej (szkolenia i doradztwo z obszaru tworzenia aplikacji); elektroniczne fakturowanie; podpis elektroniczny;
- środowisko, jakość i innowacje – działania z zakresu ochrony środowiska (informacja na temat obowiązujących uwarunkowań prawnych, efektywnego wykorzystywania energii przez MŚP - współpraca techników z europejskich izb handlowych – „Change project”), zachęcanie do realizacji przedsięwzięć innowacyjnych - innowacja stanowi istotny element na drodze rozwoju firmy i wzmacnianiu jej konkurencyjności, specjaliści koncentrują się na stworzeniu diagnozy z obszaru innowacji (określenie wstępne na ile wdrażane są w firmie działania innowacyjne) oraz planu z obszaru

innowacji dla konkretnego przedsiębiorstwa (program Innocámaras)

- doradztwo – z zakresu zakładania działalności, rozwiązywania konfliktów (sąd arbitrażowy), poszukiwania odpowiedniego pracownika; doradztwo biznesowe dotyczy przede wszystkim informacji niezbędnych w trakcie zakładania firmy i jej umacniania na rynku (m.in. informacje z obszaru dotacji i dostępnych zachęt finansowych oferowanych przez lokalne, regionalne oraz krajowe władze). Uwagę szczególną zwraca się na działania wspierające przedsiębiorczość wśród kobiet.

Wydział ds. Organizacji i Obsługi Targów i Konferencji – organizacja konferencji, spotkań, wystaw, targów. Centrum wystawiennicze imienia Luis Adaro oferuje przestrzeń na prowadzenie konferencji, spotkań biznesowych, a powierzchnia wystawiennicza umożliwia organizację targów. Parametry obszaru: 160 000 m², 5 pawilonów, 2 centra handlowe, budynki kongresowe, użytkowanie przez 300 dni w roku, blisko 1000 000 odwiedzających w ciągu roku, przyznany certyfikat ISO 9001:2000 wraz z certyfikatem środowiskowym ISO 14001. Wydział odpowiada także za zarządzanie inkubatorem dla sektora MSP (możliwość wynajmu powierzchni niezbędnej dla prowadzenia działalności wraz z infrastrukturą w konkurencyjnych cenach). Targi: FINCI, FIDMA, AGROPEC, DETIQUETA, MERCAPLANA, TURICOM. W czasie pobytu delegacja uczestniczyła w targach producentów rolnych AGROPEC (sektor rolno-spożywczy zajmuje ważną rolę w asturiańskiej gospodarce).

W czasie pobytu w Hiszpanii śląska delegacja spotkała się z przedstawicielami wielu regionalnych organizacji wspierających asturiańskie firmy i współpracujących z Izbą Handlowo-Przemysłową. Kooperacja między opisywanymi podmiotami ma na celu stworzenie warunków dla kompleksowego wsparcia przedsiębiorstw funkcjonujących w dobie kryzysu gospodarczego oraz promowania przedsiębiorczości w regionie.

FADE – Regional Business Federation (Federacja Biznesu Asturii) - prywatna organizacja typu non-profit powstała w 1978r. występująca jako partner społeczny w roli reprezentanta interesów regionalnych firm w kontaktach z lokalnymi władzami i związkami zawodowymi. Zrzesza blisko 45 000 przedsiębiorstw, wchodzących w skład terytorialnych i sektorowych stowarzyszeń. Cel działania – reprezentowanie interesów firm, przyczynianie się do ekonomicznego wzrostu i dobrobytu mieszkańców regionu, promocja właściwego środowiska dla prowadzenia działalności gospodarczej (pomoc w tworzeniu rozwiązań prowadzących do wzrostu konkurencyjności firm), budowanie partnerstwa publiczno-prywatnego. FADE posiada doświadczenie w realizacji projektów unijnych od 1994r. (Leonardo da Vinci, Interreg, Equal), w których uczestniczyło blisko 1000 firm. Projekty z obszaru tworzenia strategii zarządzania przedsiębiorstwem, poprawy kompetencji zawodowych. Podejmowane działania: rozpowszechnienie informacji na temat rynków europejskich, indywidualne doradztwo dla firm (subsytia, zarządzanie), działalność szkoleniowa (identyfikowanie potrzeb szkoleniowych, planowanie działań).

Jako partner społeczny FADE podpisało szereg porozumień z władzami lokalnymi i przedstawicielami związków zawodowych (m.in. umowa na rzecz zatrudnienia 2000 - 2003, umowa na rzecz rozwoju gospodarczego, wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia 2004 - 2007, porozumienie na rzecz zatrudnienia i dobrobytu Asturii – 2008 - 2011).

AJE – Young Entrepreneurs Association (Związek Młodych Przedsiębiorców) – prywatna organizacja typu non-profit powstała w 1985r., zrzeszająca 250 osób. Cel działania: promocja, obrona społecznych, ekonomicznych i zawodowych interesów młodych przedsiębiorców w celu wzrostu ekonomicznego i dobrobytu społeczeństwa, wsparcie młodych przedsiębiorców w zakresie rozwoju ich działalności i wzmocnienia firm, organizacja szkoleń i usług doradczych, współpraca nad wspólnymi projektami biznesowymi, współpraca z parterami społecznymi, działalność sieciowa (nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów), udział w sieci ASBAN (Asturiańska Sieć Aniołów Biznesu – źródło finansowania i wzmocnienia firm o dużym potencjale rozwojowym). Wsparcie w postaci usług wzmocniających funkcjonowanie firm, m.in.: specjalistyczne doradztwo, dostęp do finansów (udzielanie pożyczek), programy szkoleniowe, publikacje, spotkania biznesowe, konferencje, wizytacja dużych przedsiębiorstw, nieformalne spotkania biznesowe, ścisła współpraca z Uniwersytetem w Oviedo (konferencje, fora, działalność tutorów, nadawanie nagród i wyróżnień za najlepsze pomysły biznesowe).

ASTUREX – Society for Foreign Promoting of the Principado of Asturia – stowarzyszenie powstałe w 2005r., promuje rozwój gospodarczy Asturii poprzez działania eksportowe i internacjonalizację działalności małych i średnich firm. Wśród udziałowców: bank regionalny, asturiańskie izby przemysłowe, FADE, IDEPA. Główne cele działalności: podejmowanie inicjatyw mających na celu wzrost liczby firm eksportujących, szczególne wsparcie dedykowane jest MŚP, promocja współpracy między przedsiębiorstwami w ramach internacjonalizacji, wzrost eksportu produktów tradycyjnych, promocja eksportu na nowe rynki zbytu, praca na rzecz zwiększenia współpracy międzynarodowej, nawiązanie nowych kontaktów biznesowych. Działalność zgodnie z powstałym Planem Promocji Handlu Zagranicznego, kluczowe elementy: informacja (strona internetowa, seminaria, międzynarodowe spotkania, publikacje dotyczące zapotrzebowania zagranicznych rynków), bezpośrednia promocja międzynarodowa (misje handlowe, uczestnictwo w targach międzynarodowych), wsparcie doradcze dla przedsiębiorców (konsultacje indywidualne na temat poszukiwania nowych przestrzeni działalności biznesowej, prezentacje produktów, doradztwo z zakresu dystrybucji, tworzenia strategii rozwoju i planów działania, międzynarodowa sieć promocyjna – subsydiowane wsparcie doradcze z zakresu poszukiwania nowych rynków zbytu, program DICEX stworzony we współpracy z hiszpańskimi izbami handlowymi – wsparcie mikroprzedsiębiorców oraz firm małych i średnich zainteresowanych eksportowaniem własnych produktów/usług: wsparcie doradcze,

budowanie spójnej strategii firmy, wsparcie finansowe na realizację misji handlowych).

CEEI – Centrum Biznesu i Innowacji – stowarzyszenie typu non – profit powstałe w 1994r., stanowiące część Europejskiej Sieci Centrów Biznesu i Innowacji. Misją jest promocja modernizacji i dywersyfikacji biznesu w Asturii poprzez: dostarczanie wsparcia dla inicjatyw biznesowych, które mają innowacyjny charakter oraz rozpowszechnianie wiedzy na temat rosnącego znaczenia innowacji i nowych technologii na rynku. Wsparcie dla firm w postaci: doradztwa, inkubatora i biur na terenie Parku Nauki i Technologi w Gijón, programów (rozwój nowych strategii i dobrych praktyk – poziom regionalny: ASBAN – współpraca w ramach sieci Asturiańskich Aniołów Biznesu, poziom krajowy: BioANCES – program grantowy na rzecz wsparcia hiszpańskich firm biotechnologicznych, poziom europejski: Interreg IVC), informacja na temat dostępnych instrumentów finansowych (fundusze załączkowe i kapitał wysokiego ryzyka – przedsięwzięcia innowacyjne, dotacje dla firm z branży technologicznej, mikrokredyty dla nowo powstałych firm). Promocja dzięki: konferencjom, spotkaniom, przyznawanym nagrodom dla firm najprężniej działających. Pomoc dostarczana od samego powstania firmy, poprzez fazę związaną z umacnianiem na rynku (wsparcie dla nowych firm lub już istniejących).

Kolejnym podmiotem wspierającym przedsięwzięcia innowacyjne i przedsiębiorczość w regionie jest **Park Nauki i Technologii w Gijón**. Park założony przez lokalny rząd, jest zarządzany przy wsparciu Miejskiego Centrum Biznesu. Park jest głównym ośrodkiem rozwoju innowacyjności w regionie. Promowanie kultury nowoczesnych technologii, innowacji i konkurencji wśród przedsiębiorców stanowi kolejne działanie władz lokalnych w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie na technologie innowacyjne - to szansa dla rozwoju i wzmocnienia regionalnych firm. Główny cel działania Parku – wspieranie tworzenia nowych, innowacyjnych firm technologicznych (podmioty z obszaru inżynierii przemysłowej, telekomunikacji, informatyki, biotechnologii) oraz sektora usług. Park ściśle współpracuje z ośrodkiem uniwersyteckim (Laboral University; Park został zaprojektowany jako rozszerzenie kampusu uniwersyteckiego; w czasie pobytu delegacja wizytowała także ośrodek uniwersytecki), co tworzy doskonałą płaszczyznę wymiany wiedzy i doświadczenia z zakresu działań proinnowacyjnych. Ponadto, podejmowana jest współpraca w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji. Park oferuje szeroki wachlarz usług: wsparcie w postaci zaplecza administracyjno-organizacyjnego, dostępność atrakcyjnych cenowo lokali, laboratoriów (dla nowo powstałych podmiotów oraz firm zagranicznych z oddziałami w Asturii), możliwość zakupu działek, ponadto - obsługa administracyjna, doradztwo i szkolenia z zakresu pozyskiwania źródeł finansowania, możliwość współpracy z instytucjami naukowo-badawczymi oraz z innowacyjnymi sąsiadami, udziału w konferencjach, warsztatach tematycznych - bieżąca i aktualna informacja).

W sytuacji kryzysu gospodarczego istotną rolę odgrywają działania władz lokalnych, dzięki którym tworzone są narzędzia interwencji. Przykładem

jest funkcjonowanie **Miejskiego Centrum Biznesu (Municipal Centre of Enterprises)**, które wspiera powstawanie i rozwój inicjatyw biznesowych, co w perspektywie długookresowej przyczynić się ma do wzrostu zatrudnienia i dobrobytu w mieście Gijón oraz poprawy jakości życia jego mieszkańców. Wizją Centrum jest realizacja usług publicznych o wysokim standardzie, które staną się wzorem dla projektowania i zarządzania programami promującymi działalność gospodarczą. Działania władz lokalnych nastawione są na promocję zatrudnienia i gospodarki. Dokumentem strategicznym dla miasta jest Porozumienia Innova dla miasta Gijon na lata 2008-2011 – Porozumienie na rzecz innowacji, rozwoju gospodarki i zatrudnienia (oś 1 – zatrudnienie, oś 2 – szkolenia, oś 3 – społeczeństwo informacyjne, oś 4 – promocja gospodarki i innowacji, oś 5 – handel i turystyka – sygnatariusze: władze miasta, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy). Dokument ma charakter planistyczny i stanowi odpowiedź na rzeczywiste potrzeby lokalnego środowiska biznesu, pracowników oraz osób poszukujących pracy. Innova określa realizowane programy, charakteryzuje je, wskazuje na podmioty zaangażowane w przyznawanie środków finansowych. Działania z zakresu wsparcia biznesu realizowane są w ramach osi 4 dokumentu przede wszystkim poprzez:

- Program przedsiębiorczość:
  - wspieranie przedsiębiorczości (organizacja corocznego konkursu w szkołach, współpraca z nauczycielami, organizacja wizyt młodzieży w Miejskim Centrum Biznesu oraz Parku Nauki i Technologii, kampanie promujące „ducha przedsiębiorczości”, inicjatywy wspierające samozatrudnienie, organizacja warsztatów wspierających inicjatywy biznesowe – wsparcie w postaci indywidualnego doradztwa, podstawowych kursów szkoleniowych, pomoc w rozwoju biznes planu, możliwość korzystania z inkubatora oraz pomieszczeń biurowych, wsparcie finansowe dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą – dostęp do mikrokredytów (władze miasta podpisały umowę z jednym z banków w celu ułatwienia dostępu do mikropożyczek dla osób rozpoczynających działalność) oraz średnio- i długoterminowego kapitału inwestycyjnego.
- Wzmacnianie firm i ich rozwój:
  - informacja, doradztwo dla biznesu, programy rozwojowe, promocja biznesu – informacja na temat dostępnej infrastruktury, programów umożliwiających wchodzenie na rynki zagraniczne, przyznawanie nagród, informowanie o dostępnych działkach, budynkach przemysłowych, plan na rzecz rozwoju istniejącej infrastruktury, wsparcie finansowe – mikrokredyty, średnio- i długoterminowy kapitał inwestycyjny na rzecz wspierania przedsięwzięć innowacyjnych, projekty europejskie – udział w projekcie FIN-URB-ACT – zintegrowane działania na rzecz wzmacniania i finansowania innowacyjnych MŚP, w szczególności tworzenie nowych narzędzi finansowych, takich jak: mikrokredyty i fundusze poręczeniowe dla MŚP, platforma rozwoju przedsiębiorstw – wsparcie doświadczonych firm oferowane lokalnym MŚP.

- Program na rzecz wspierania działań innowacyjnych:
  - dostęp do niezbędnej infrastruktury – budynki, biura, laboratoria, inkubator dla przemysłu kreatywnego, współpraca władz miasta z jednostkami naukowymi, promocja działań z obszaru R&D + I, kampanie podnoszące świadomość na temat znaczenia sektora kreatywnego, ścisła współpraca z Centrum Laboral (Laboral University), współpraca firm lokalnych w ramach sieci, wzmacnianie sektora MSP w dostępie do technologii informacyjnych, promowanie współpracy między firmami i centrami technologicznymi.

Potrzeba podejmowania aktywnych działań w celu promocji przedsiębiorczości w odpowiedzi na niekorzystne tendencje na rynku została również zasygnalizowana w trakcie spotkania z przedstawicielami władz miasta Langreo. Szczególnie istotne jest aktywne zaangażowanie władz lokalnych w proces aktywizacji społecznej i zawodowej lokalnej społeczności na terenach poprzemysłowych. Przykładem realizacji tego ostatniego jest funkcjonowanie miasta technologicznego **Valnalón** zarządzanego przez władze lokalne, powstałego w celu rewitalizacji terenów poprzemysłowych na obszarze miasta Langreo. Celem działalności jednostki od początku powstania jest zaszczepienie w lokalnej społeczności „ducha przedsiębiorczości”. Realizacja założenia odbywa się poprzez: dostarczanie usług w ramach inkubatora przedsiębiorczości oraz centrum biznesu (pomoc w stworzeniu i analizie biznesplanu, wsparcie szkoleniowe umożliwiające zdobycie wiedzy z zakresu zarządzania firmą, wsparcie techniczne i doradztwo obszaru obowiązujących procedur prawnych, dostęp do wyposażonych sal) oraz edukacji z obszaru przedsiębiorczości (nauka zachowań przedsiębiorczych od szkoły podstawowej). Działalność nakierowana na dostarczenie kompleksowego wsparcia umożliwiającego założenie działalności gospodarczej.

Niekorzystna sytuacja gospodarcza powodowana kryzysem wymusza również podejmowanie aktywnych działań promujących region, które są realizowane m.in. poprzez **SRT – Tourism Society – Stowarzyszenie na Rzecz Turystyki**, którego celem jest szeroka promocja Asturii jako miejsca atrakcyjnego pod względem turystycznym na rynkach krajowych i międzynarodowych – aktywne działania mają na celu rozwój sektora turystyki w ramach którego działa blisko 11 500 firm (w szczególności dominującego w regionie sektora usług) - analiza zapotrzebowania z zakresu nowych produktów na rynku turystycznym, promocja walorów przyrodniczo – kulturalnych regionu, a także dostępnej bazy turystycznej. O atrakcyjności Asturii jako miejsca lokalizacji biznesu stanowi także **Port Handlowy w Gijón**, który odgrywa istotną rolę w rozwoju gospodarczym regionu. Logistyka towarowa oparta na transporcie morskim ułatwia eksport produktów strategicznych na rynki europejskie. Dobrze funkcjonująca i wciąż rozwijająca się infrastruktura portu, bliskość przestrzenna do centrum logistyczno-przemysłowego ZALIA to elementy wpływające na rosnące znaczenie Portu w Gijón jako kluczowej bazy przeładunkowej.

Poza zdobyciem wiedzy na temat obszarów działania szeregu instytucji i organizacji współpracujących z Izbą Handlowo – Przemysłową, elementem istotnym programu były spotkania z przedstawicielami hiszpańskich firm (Terrain Technologies, **futuver**, ACESOL, Eva Rogado). Dzięki wymianie opinii zidentyfikowano najistotniejsze obszary, odpowiadające na aktualne potrzeby przedsiębiorców: wsparcie w fazie początkowej rozpoczęcia działalności gospodarczej, doradztwo specjalistyczne w zakresie możliwości podejmowania działań innowacyjnych oraz prowadzenia działalności na rynkach zagranicznych.

Podsumowując, wsparcie sektora MŚP w Asturii w dobie kryzysu gospodarczego skupia się w znacznej mierze na projektowaniu działań informacyjnych oraz szkoleniowo-doradczych. Kolejnym krokiem jest zwrócenie uwagi przedsiębiorców na konieczność budowania konkurencyjności rynkowej poprzez rozwój technologiczny i działania innowacyjne, a także ich wspieranie w procesie wchodzenia na rynki zagraniczne. Instrumentem uzupełniającym jest także oferowane wsparcie finansowe. Wszystkie działania mają pobudzić produktywność hiszpańskiej gospodarki i zachęcić do tworzenia nowych miejsc pracy. Znaczenie zasadnicze ma funkcjonowanie sieci różnych podmiotów wspierających firmy z sektora MŚP, a także działania władz lokalnych w ramach realizowanych strategii rozwojowych oraz porozumień. Warte podkreślenia jest, iż zasadniczą część środków budżetu w ramach Porozumienia InnoVa dla miasta Gijón przeznaczona jest na stworzenie spójnego i profesjonalnego systemu wsparcia biznesu, obejmującego takie obszary, jak: edukacja i przedsiębiorczość w szkołach, doradztwo i mentoring, usługi doradcze on-line, mikrokredyty, dostęp do kapitału wysokiego ryzyka, wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej, powstawanie inkubatorów i centrów biznesowych, wspieranie współpracy między stabilnymi firmami a nowo powstałymi. Znaczenie szczególne poświęcone jest finansowaniu programów wspierających rozwój MŚP z sektora usług oraz turystyki, jako sektorów strategicznych dla asturiańskiej gospodarki. Niemniejszą uwagę zwraca się na finansowanie programów wspierających działania innowacyjne, rozwój firm opartych na nowych technologiach. Podejmowane działania mają na celu wypracowanie stabilnych podstaw dla rozwoju lokalnych podmiotów, które będą mogły funkcjonować także na rynkach zagranicznych, a także czerpanie korzyści z dynamicznie rozwijających się firm z sektora zaawansowanych technologii.